ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΜΑΣ ΖΩΗ

- **ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ PROJECT**
- Καθηγήτρια:κ.Καραβασίλη
- Μαθητές: Ανδρόνικος Αντώνης
- Βακάλη Μαρία
- Βογιατζή Ελένη
- Ζαρμανλή Εύα
- Ζαφειρίου Ανδρονίκη
- Κοντέλη Στρατούλα
- Κλαδογένη Κλεονίκη
- Μανταμαδιώτου Κλειώ
- Μάτα Θεανώ
- Παλαιολόγος Βασίλης
- Πολύμου Ειρήνη
- Σκιαδέλλη Θεοδώρα
- Σπυρέλλη Ειρήνη
- Στόικος Γιώργος
- Χατζημήτρου Ειρήνη

Τάξη Α΄
Α’ τετράμηνο
Σχολικό Έτος:2014-2015

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

- ***Μάνα εξ ουρανού*** **:**Το μάνα που έστελνε ο Θεός στους Ισραηλήτες μετά την έξοδο.Σήμερα εννοούμε την καλοτυχία που δεν περιμέναμε.

- **Ενώνιος ενωπίω:** Όπως μιλούσε ο Μωησής με το Θεό στη Σκηνή του Μαρτυρίου Σήμερα το λέμε για ομιλίες πρόσωπο με πρόσωπο

- **Και ούτε φωνή, ούτε ακρόαση:**Μπροστά στον προφήτη Ηλία οι ιερείς του Βάαλ παρακαλούσαν για ολοκαύτωμα της θυσίας τους.
  Σήμερα έχει την έννοια της έλλειψης ανταπόκρισης.

- **Σληρόν σοι πρός κέντρα λακτίζειν:** Κάνεις κακό στον εαυτό σου με το να προσπαθείς να κάνεις κακό στους άλλους, (κλωτσιές σε μυτερά αντικείμενα). Το είπε ο Ιησούς Χριστός στην παρουσία του σε όραμα στον διώκτη Σαούλ τον μετέπειτα Απόστολο Παύλο.

- **Στήλη άλατος:** Ότι έγινε η γυναίκα του Λωτ όταν γύρισε να κοιτάξει πίσω για να δεί τι έγιναν τα Σόδομα και τα Γόμορα παραβαίνοντας την εντολή του Θεού. Στις μέρες μας έχει την έννοια ότι δεν αντιδράει κάποιος.

- **Μνήσθητί μου Κύριε:**Ο ληστής στον σταυρό. Το λέμε ειρωνικά σήμερα για συγχώρεση.

- **Οφθαλμόν αντί οφθαλμού:** Παλαιά Διαθήκη, η ισότητα στην απονομή της δικαιοσύνης, η ανταπόδοση στο ίδιο μέτρο**.**

- **Μωρές Παρθένες:** Από την παραβολή του Ιησού, για αμελείς-αφελείς ανθρώπους ή υποκριτές.

- **Φύλαξε το ως κόρη οφθαλμού:** Από ψαλμό του Δαβίδ σημαίνει ότι πρέπει να φυλάγουμε κάτι με προσοχή.

- **Δεν θα μείνει πέτρα πάνω στην πέτρα**:Ο Χριστός όταν προφήτευσε για την Ιερουσαλήμ. Λέμε την επικείμενη καταστροφή.

- **Ματαιώτης ματαιοτήτων τα πάντα ματαιότης:**ο Εκκλησιαστής Π.Διαθήκη. Έχει την έννοια ότι δεν πρέπει να δίνουμε υπερβολική αξία στα υλικά αγαθά

- **Άφες αυτοίς, ού γάρ οίδασι τι ποιούσι:** Ο Ιησούς Χριστός επάνω στο σταυρό. Το λέμε σε αυτούς που μας έκαναν κακό και τους συγχωρούμε

- **Απολωλός πρόβατο:** Από την παραβολή του Ιησού Χριστού. Το λέμε για να δείξουμε το εξεαστήριο θύμα

- **Περίοδος ισχνών αγελάδων:**από το όνειρο του φαραώ που του το εξήγησε ο Ιωσήφ

- **αποδιοπομπαίος τράγος:**Στην Π. Διαθήκη ανάμεσα στους πολλούς καθαρισμούς και εξιλεώσεις ο ιερέας έβαζε τα χέρια του πάνω σε έναν τράγο και εξομολογούνταν όλες τις αμαρτίες του λαού οι οποίες πήγαιναν και κάθονταν στο κεφάλι του τράγου. Στη συνέχεια ο τράγος οδηγούνταν και αφήνονταν σε ένα έρημο τόπο.- Έτσι λέμε στην καθημερινότητα αυτόν που φορτώνεται χωρίς να φταίει τις αμαρτίες των άλλων και διώχνεται για να καθαριστούν οι πολλοί από αυτές. Συμβολίζει και είναι τύπος μέσα στην Π. Διαθήκη του μυστηρίου της εξομολογήσεως.

- **Γης Μαδιάμ:**από την Π. Διαθήκη, αναφέρουμε για ένα τόπο που έπαθε μεγάλη καταστροφή

- **Χους εί και εις χουν απελεύση.ή**
  Γη εί και εις γήν απλελεύση.- Ο Θεός στον Αδάμ μετά την παρακοή.

- **αντί πινακίου φακής-** Παλαιά Διαθήκη. Ο Ησαύ αντάλλαξε τα πρωτοτόκια του (τα κληρονομικά δικαιώματα) με τον Ιακώβ για ένα ευτελές πιάτο φακή.

- **αμαρτίαι γονέων, παιδεύουσι τέκνα** :Τα λάθη των γονέων, οι αποτυχίες τους,και γενικά αυτά που δεν μπόρεσαν να κάνουν οι ίδιοι ή τα έκαναν λάθος, είναι δυνατόν να γίνουν αφορμή ώστε τα τέκνα τους να παιδαγωγηθούν
και το πάθημα των γονέων τους να γίνει γι' αυτά μάθημα. Έτσι θα παιδαγωγούνται και θα
φροντίζουν να μη κάνουν ό,τι έκαναν οι γονείς τους, αλλά να προκόβουν ώστε, κατά το λεγόμενο,και κατά κάποιο τρόπο, να τους ξεντροπιάσουν και
οπωσδήποτε να τους ικανοποιήσουν .

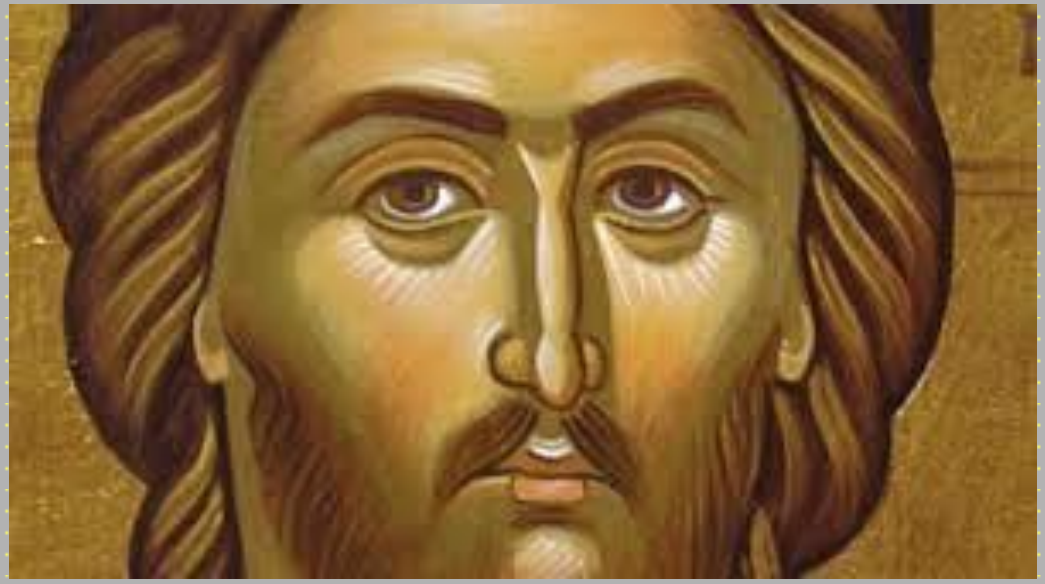

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

- **Θού, Κύριε φυλακήν το στόματί μου και θύραν περί το χείλη μου. Ματθαίου (14,3):***Βάλε μου, Κύριε, φρουρά στο στόμα μου φράχτη στη θύρα των χειλιών μου»* Αναφέρεται στην αυτοσυγκράτηση και στον αυτοέλεγχο που πρέπει να έχει ο άνθρωπος στη ζωή του.
- **Σού δε ποιούντος ελεημοσύνην μη γνώτω η αριστερά σού τι ποιεί η δεξιά σου. Ματθαίου (6,3):**Εσύ, όμως, όταν κάνεις ελεημοσύνη, ας μη γνωρίζει το αριστερό σου τι κάνει το δεξί σου χέρι.

- **Ύπαγε οπίσω μου, σατανά. Ματθαίου (16,23):**Δηλαδή εγώ μπροστά κι εσύ πίσω. Ακολούθα πίσω μου, δεν σε φοβάμαι. Χρειάζεται να γίνουμε τόσο δυνατοί στην ψυχή μας ώστε να επιτρέπουμε στο κακό να υπάρχει, χωρίς να μας απασχολεί η παρουσία του.
  Διαλογιστείτε πάνω σε αυτήν την ρήση του Ιησού!

- **Εν αυτή δε τη οικία μένετε εσθίοντες και πίνοντες τα παρ΄ αυτ ών άξιος γαρ ο εργάτης του μισθού αυτού εστί στί μη μεταβαίνετε εξ οικίς εις οικίαν. Λουκάς (10,7):**Σ' αυτή λοιπόν την οικία μένετε τρώγοντας και πίνοντας τα φαγητά από αυτούς γιατί ο εργάτης είναι άξιος του μισθού του. Μην πηγαίνετε από οικία σε οικία.

- **Συ ειπας. Ματθαίος (κστ' 64):** περιγραφή της άσκοπης ταλαιπωρίας μας. Είναι κατά Ματθαίον ευαγγέλιο.

- **Σοι λέγω , έγειρε και άρον τον κράβατόν σου και ύπαγε είς τον οίκον. Μαρκος (2,11):** για να δουν όλοι ότι ο παράλυτος θεραπεύτηκε πλήρως, αφού είναι σε θέση να κουβαλήσει το κρεβάτι μόνος του, μπορεί να βγει από τα ασφυκτικά γεμάτο δωμάτιο εναντίων τόσο κόσμου και με το κρεβάτι στο χέρι του.

- **Ο γέγονε, γέγονε:**ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε• αὐτὸ τὸ ὁποῖο ἔγινε, ἔγινε.
- **Πάτερ, εις χείρας σου παρατίθεμαι το πνεύμα μου** - ὁ Υἱός παραδίδει τὸ πνεῦμα Του στὰ χέρια τοῦ Πατρός Του (κατά Λουκα. 23,46)
- **Ω γέγραφα, γέγραφα:** Ό,τι έγραψα, έγραψα
  Σημασια: Ότι γραφει, δεν ξεγραφει
  Ποντιος Πιλατος
- **ἤγγικεν ἡ ὥρα:***έφθασε η ώρα σημασια:* λέγεται πριν από κάθε ιδιαίτερα σημαντική ενέργεια (επίθεση, σύλληψη, εξέταση, εκδίκαση, έκδοση απόφασης κ.λπ.)
  κατά ματθαιον 45

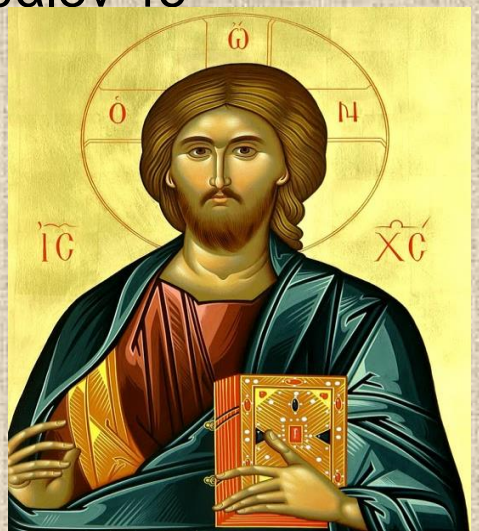

ΦΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΖΩΗ

- **Αγωνίζεται για τον επιούσιο:** Για τα απολύτως αναγκαία. (από το «Πάτερ ημών»).
- **Αιωνία του η μνήμη:** Για κάτι χαμένο οριστικά (από τη νεκρώσιμη ακολουθία).
- **Αυτός, μάτια μου, είναι αλληλούια:** Λέγεται για μεθυσμένους και θέλει να πει ότι «είναι τύφλα στο μεθύσι», (αλληλούια= εβραϊκή λέξη, που σημαίνει «υμνείτε τον Κύριο»).
- **Άνοιξε το λάκκο του:** Όποιος από δικό του φταίξιμο έπαθε μεγάλη ζημιά. (Λάκκον ώρυξε και ανέσκαψεν αυτόν και εμπεσείται εις τον βόθρον ον ειργάσατο: Δαβίδ).
- **Απόμ' κι επί ξύλου κρεμάμενος:** Λέμε όταν θέλουμε να υπογραμμίσουμε πως κάποιος καταστράφηκε εντελώς, φτώχυνε, έμεινε στο δρόμο (Από το σήμερον κρεμάται επί ξύλου).
- **Απάνω που είπα δόξα σοι ο Θεός:** Μόλις νόμισα πως κέρδισα κάτι, πως πήρα το καλύτερο, πήρα πάλι την κάτω βόλτα. (Κύριε ελέησον, εκκλ. ύμνος).

- **Αποδήμησε εις Κύριον:** Λέγεται για κάποιον που πέθανε.

- **Αυτού κόβει η γλώσσα του σαν ψαλίδι:** Αυτός λέει πολλά, αντιμετωπίζει με το λόγο του δυσκολίες (ηκόνησαν ως ρομφαίαν τας γλώσσας αυτών. Ψαλμοί Δαβίδ).

- **Βίος κι πολιτεία:** Χρησιμοποιείται για την λεπτομερή εξιστόρηση της ζωής αγίων. Σαν λαϊκή όμως έκφραση συνήθως λέγεται για τονιστεί η πολυτάραχη ζωή κάποιου.

- **Βρώμα κι δυσωδία:** Παρεξηγημένη έκφραση από τη νεκρώσιμη ακολουθία. Εννοεί «βρωμερή υπόθεση» ή και ότι «ζούσε παραμελημένη μέσα στη βρώμα και τη δυσωδία». (Επίσης, «γυμνά οστέα ο άνθρωπος, σκωλήκων βρώμα και δυσωδία. Ακολουθία Δαμασκηνού).

- **Ανάστα ο Κύριος:** Έγινε ταραχή μεγάλη, φασαρία, θόρυβος. (Ανάστα ο θεός κρίνων την γην: Ψαλμοί).

- **Γίνεται κι θρήνους κι οδυρμός:** Έγινε φασαρία, σκοτωμός, χαλασιά. (Θρηνώ και οδύρομαι: νεκρώσιμος ακολουθία).

- **Δάσκαλε που δίδασκες κι νόμο δεν εκράτης:** Λέμε για κάποιον που δίνει συμβουλές στους άλλους και για τον εαυτό του τις ξεχνά. (Ο σου διδάσκων έτερα σε αυτόν ου διδάσκεις: Ευαγγελικό).

- **Δόξα σοι ο Θεός:** Ανακουφιστική αναφώνηση. Π.χ.: Ύστερα από τόσα χρόνια ξανάσανα, είπα δόξα σοι ο Θεός. (Δόξα σοι ο Θεός... εκκλησιαστικός ύμνος).

- **Έλιωσε σαν το κερί :** Για κάτι που χάνεται και σβήνει. (Ακούγεται στον όρθρο την Κυριακή του Πάσχα).

- **Απεταξάμην το σατανά:** Λέγεται, όταν θέλουμε να διώξουμε κάποιο κακό ή για κάτι που μας προκαλεί. (Από την ακολουθία του βαπτίσματος – κατήχηση).

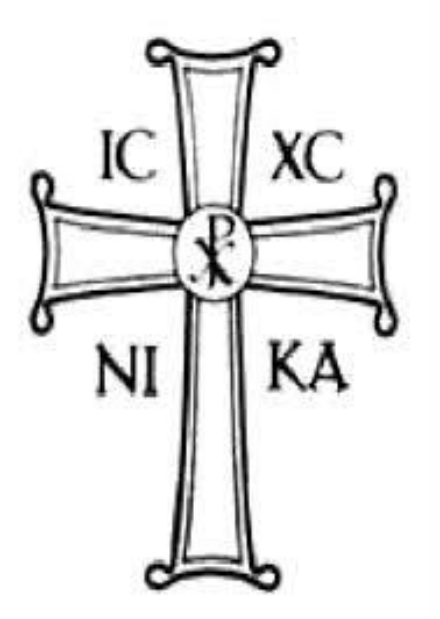
IC
XC
NI
KA

- **Εν τόπω χλοερό:** Λέγεται για κάποιον που έχει πεθάνει. (Από τη νεκρώσιμη ακολουθία).

- **Έτριξαν οι κουβέντες μου:** Βγήκαν αληθινά όσα είπα. (Ίνα η γραφή πληρωθή, Ευαγγελ.).

- **Ήρθε μετά βαΐων:** Ήρθε μεγαλοπρεπώς, επίσημα: (μετά βαΐων και κλάδων ύμνοις κραυγάζοντες. Από τη λειτουργία της Κυριακής των Βαΐων).

- **Κάνει τη λευκή περιστερά:** Το λέμε ειρωνικά για κάποιον που προσποιείται τον αγνό και άδολο. (Το Άγιο Πνεύμα κατέβηκε στη βάπτιση του Ιησού με τη μορφή λευκής περιστεράς).

- **Κλαίει κι οδύρεται :** Τη λέμε μεταφορικά για να δηλώσουμε ότι κάποιος βρίσκεται σε δύσκολη ή και απελπιστική κατάσταση. (Από στιχηρό του εσπερινού της Απόκρεω).

- **Κοντός ψαλμός αλληλούια:** Λέγεται, για κάτι που τελειώνει σύντομα. (Η εβραϊκή λέξη «αλληλούια», σημαίνει «υμνείτε τον Κύριο» και χρησιμοποιείται ως επωδός εκκλησιαστικών ύμνων).

- **Κύριε ελέησον:** Το λέμε ως δήλωση απορίας ή έκπληξης. (Επαναλαμβάνεται στη Θεία Λειτουργία).

- **Μέγας είσαι Κύριε:** Λέμε εκφράζοντας θαυμασμό ή απορία για κάτι. (Ευχή του Μεγάλου Αγιασμού).

- **Μέλι και γάλα:** Καλά, ομόφωνα, ήρεμα. «Αυτοί τάχ’ νι μέλ’ κι γάλα»: (Χαίρε πηγή εξ ης ρέει μέλι και γάλα. Ακάθιστος ύμνος. Και: ασπάζουσι χείλη σου νύμφη, μέλι και γάλα υπό την γλώσσαν σου, Άσμα Ασμάτων δ' ΙΙ).

- **Να αποχτήσεις τ’ αγαθά του Αβραάμ** (ευχή)**:** Να πλουτίσεις, να κερδίσεις τη ζωή σου.

- **Όποιους πρόλαβε τον Κύριον ειδε:** Όποιος πρόλαβε είδε το καλό, επέτυχε. (Προλαβούσαι τον όρθρον οι περί Μαριάμ).

- **Όσου η ανατολή απ’ τη δύση:** Είμαστε μακριά πολύ. (Όσον απέχουσιν ανατολαί από δυσμών, Ψαλμοί).

- **Ουαί και αλλοίμονο του:** Λέγεται συνήθως απειλητικά σε κάποιους που έχουν κακούς σκοπούς.

- **Ο θάνατός σου η ζωή μου:** Λέγεται με παρερμηνευμένη σημασία, εννοώντας ότι η καταστροφή κάποιου είναι σωτηρία για άλλον. (Φράση του Ιωάννη Δαμασκηνού, από στιχηρό εσπερινού της Κυριακής, η οποία εννοεί την αιώνια ζωή που χάρισε με τη σταύρωσή του ο Ιησούς στους ανθρώπους).

- **Πανταχού παρών:** Φράση που λέμε για κάποιον που συναντάμε παντού, για δείξουμε ειρωνικά την υπερβολή. (Από την Προσευχή του Παρακλήτου:

- **Σαν την άμμο της θάλασσας:** Πληθώρα, π.χ. Ν' αποχτήσεις τόσα πολλά σαν την άμμο της θάλασσας. (Ως η άμμος της θαλάσσης. Προς Ρωμαίου επιστ. Παύλου).

- **Τα ελέη του Θεού:** Λέγεται ως ευχή για την πρόοδο και την απόκτηση αγαθών. (Ευχή που διαβάζει ο ιερέας στην ακολουθία της αρτοκλασίας).

- **Τα καλά και συμφέροντα:** Τη διατυπώνει ο ιερέας στη Θ. Λειτουργία, ευχόμενος ότι είναι καλό και συμφέρον για τη σωτηρία των ψυχών μας. Χρησιμοποιείται όμως διαφορετικά στη λαϊκή έκφραση για να σημειώσει ότι ενεργούμε σύμφωνα με το προσωπικό (υλικό) συμφέρον.

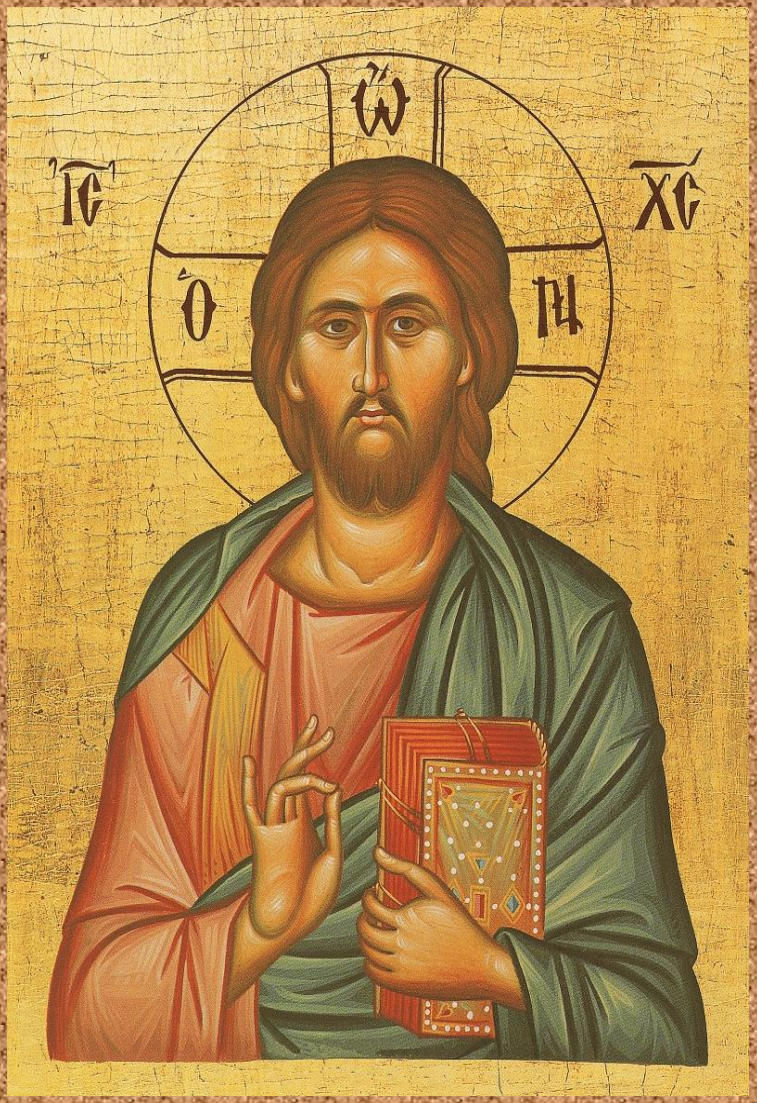

- **Την έφαγε στο δόξα πατρί :** Χτυπήθηκε κατακέφαλα. (Ακούγεται σε πολλές ακολουθίες της εκκλησίας).

- **Του έψαλλα τον αναβαλλόμενο :** (Χιτώνα μοι παράσχου φωτεινόν ο αναβαλλόμενος. Ακολουθία βαπτίσματος). Από ένα τροπάρι της Μεγάλης Παρασκευής, που αρχίζει «Σε, τον αναβαλλόμενον (που ρίχνει απάνω του, ντύνεται) το φως, ώσπερ ιμάτιον» και που βαστά πολύ, την ώρα που πρόκειται να γίνει η αποκαθήλωση. Λέγεται για παρατηρήσεις που κάνει κανείς σε κάποιον και που βαστούν πολλή ώρα.

- **Το λέει με τα χείλια κι όχι με την καρδιά:** Δεν πιστεύει κάτι που λέει. (Ο λαός ούτος τοις χείλεσι με τιμά, η δε καρδία αυτού πόρρω απέχει απ' εμού).

- **Του έψαλε τον εξάψαλμο:** Του έκανε πολλές επιπλήξεις και παρατηρήσεις. (Από τους έξι ψαλμούς της αρχής του όρθρου, που φαντάζουν κουραστικοί).

- **Χάβρα Ιουδαίων:** Λέμε μεταφορικά, όταν θέλουμε να εννοήσουμε ένα χώρο συγκέντρωσης όπου μιλούν όλοι μαζί, γίνεται φασαρία και δεν ακούγεται κανένας τι λέει. (Χάβρα = εβραϊκή συναγωγή).

- **Χαράς ευαγγέλια:** Λέγεται ως έκφραση μεγάλης χαράς. (Εναρκτήρια φράση του δοξαστικού των αποστίχων στον εσπερινό του Ευαγγελισμού).

- **Ψυχή τε και σώματι:** Καταβάλλονται όλες οι ψυχικές και σωματικές δυνάμεις, σε κάτι που επιχειρείται. (Από ευχή του Μ. Βασιλείου που διαβάζεται κατά τη Θ. Μετάληψη).

- **Ως εκ θαύματος:** Εκφράζει θαυμασμό. (Από το γ΄ απόστιχο εσπερινού Κυριακής).

ΤΕΛΟΣ